

Sygn. akt: I C 710/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2022 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Szymon Śniady

po rozpoznaniu 26 maja 2022 roku w Łodzi

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. Z., A. R. i G. C.

przeciwko syndykowi masy upadłości M. N.

o zapłatę

1. zasądza od M. N. na rzecz powodów A. Z., A. R. i G. C. łącznie kwotę 2547,02 (dwa tysiące pięćset czterdzieści siedem złotych dwa grosze) złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 7 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od powodów A. Z., A. R. i G. C. solidarnie na rzecz pozwanej M. N. kwotę 558 (pięćset pięćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt I C 710/21

UZASADNIENIE

Pozwem z 7 stycznia 2019 roku wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym powodowie A. Z., A. R. i G. C. wniesli o zasądzenie od M. N. kwoty 7.962,44 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 7 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty, a nadto zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazali, że pozwana zawarła 26 lipca 2017 roku jako konsument z (...) sp. z o.o. umowę pożyczki w kwocie 10.000 zł płatnej w 36 miesięcznych ratach płatnych do 15. Dnia każdego miesiąca. Z uwagi na brak terminowej zapłaty dwóch kolejnych rat pożyczki na podstawie § 9 umowy złożono oświadczenie o jej wypowiedzeniu. Legitymację czynną powodowie wywodzą z kolejno zawartych:

- a. umowy przelewu wierzytelności z 27 lipca 2017 roku między (...) sp. z o.o. a G. C., A. Z. i A. G. współnikami spółki cywilnej P.U.H. (...) 2 s.c. (...), A. Z. i A. G.,
- b. umowy przelewu wierzytelności z 31 lipca 2017 roku między ww. współnikami spółki cywilnej a P. D.,
- c. umowy powierniczego przeniesienia wierzytelności z 13 listopada 2018 roku między P. D. a G. C., A. Z. i A. G. jak współnikami ww. spółki cywilnej.

Wskazali, że do dnia wytoczenia powództwa pozwana dokonała 10 częściowych wpłat na poczet należności z umowy pożyczki w łącznej kwocie 3.279,50 zł, które zgodnie z § 8 ust. 4 umowy zaksięgowano w ten sposób, że kwotę 792,04 zł zaksięgowano na poczet oprocentowania, a 2.487,46 zł - na poczet kapitału pożyczki.

(pozew z EPU k.3-6)

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie postanowienia z 4 lutego 2019 roku wydanym w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt VI Nc-e 31632/19 z uwagi na stwierdzenie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym przekazał sprawę do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi.

(postanowienie k.6v)

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wydał 17 kwietnia 2019 roku nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym prowadzonym pod sygn. akt VIII Nc 1455/19.

(nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k.34)

W określonym terminie pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości, kwestionując dochodzone roszczenie zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Wniosła o zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości. Wskazała, że nie zawierała żadnej umowy z powodami, a nadto złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej (sprawa prowadzona pod sygn. XIV GUo 85/18).

(sprzeciw od nakazu zapłaty k.37,41-44)

W piśmie z 3 września 2019 roku powodowie doprecyzowali, że z kwoty 10.000 zł pożyczki potrącona została prowizja w kwocie 5.000 zł.

(pismo z 3.09.2019 k.61-63)

Pismem z 22 lutego 2021 roku A. J. – syndyk masy upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej M. N. zawiadomił o wydaniu przez Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi 12 stycznia 2021 roku w sprawie prowadzonej pod sygn. akt XIV GU 912/20 postanowienia o ogłoszeniu upadłości M. N..

(pismo syndyka k.108)

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi postanowieniem z 26 lutego 2021 roku zawiesił na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. postępowanie w sprawie wobec ogłoszenia upadłości wobec M. N. ze skutkiem od 12 stycznia 2021 roku.

(postanowienie k.100)

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi postanowieniem z 13 kwietnia 2021 roku podjął na podstawie art. 180 § 1 pkt 5 lit. b k.p.c. postępowanie w sprawie z udziałem syndyka A. J. w charakterze zastępcy pośredniego pozwanej M. N..

(postanowienie k.114)

W odpowiedzi na pozew syndyk wniósł o odrzucenie pozwu, ewentualnie o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zakwestionował roszczenie co do zasady jak i co do wysokości, zwracając uwagę, że nie załączono potwierdzenia nadania pisma zawierającego wypowiedzenie umowy pożyczki czy wezwania do zapłaty. Zaprzeczył jakoby pozwana otrzymała jakąkolwiek kwotę tytułem pożyczki.

(odpowiedź na pozew syndyka k.122-123, pełnomocnictwo k.124)

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi postanowieniem z 22 czerwca 2021 roku oddalił wnioszek o odrzucenie pozwu.

(postanowienie k.126)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

26 lipca 2017 roku M. N. zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. umowę, której przedmiotem było udzielenie pożyczki gotówkowej w kwocie 10.000 zł na okres od 26 lipca 2017 roku do 15 sierpnia 2020 roku. Zgodnie z § 1 ust.3 umowy udostępniony kapitał pożyczki stanowiła kwota 5.000 zł, bowiem w dniu zawarcia umowy udostępniono kwotę pomniejszoną o prowizję, a całkowita kwota do zapłaty opiewać miała na kwotę 11.666,28 zł. Uruchomienie kapitału pożyczki nastąpiło w formie przelewu wykonanego na wskazany przez pozwaną rachunek bankowy (...).

Zgodnie z § 8 ust.1 umowy niespłacenie raty pożyczki (raty płatne miesięcznie w sposób wskazany w harmonogramie spłat) w całości lub w części w ustalonym terminie powoduje uznanie niespłaconej kwoty za zadłużenie przeterminowane. Co więcej, od kwoty niespłaconego w terminie zadłużenia przeterminowanego pożyczkobiorca naliczał odsetki za opóźnienie według stopy procentowej stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie uregulowanych w art. 481 § 2 k.c.

Zgodnie z harmonogramem spłat pozwana miała uiszczać w terminie do 15. dnia każdego miesiąca począwszy od września 2017 roku uiszczać jedną z 36 rat. Pierwsza rata o charakterze wyrównującym opiewać miała na kwotę 372,83 zł, a kolejne na 322,67 zł.

W § 9 ust.1 umowy zastrzeżono na rzecz pożyczkodawcy prawo wypowiedzenia umowy w formie pisemnej z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia w przypadku niespłacenia przez pożyczkobiorcę dwóch kolejnych pełnych rat pożyczki. Stosownie do ust.2 w razie niespłacenia przez pożyczkobiorcę swoich zobowiązań wobec pożyczkodawcy w terminie wskazanym w wypowiedzeniu pozostała do spłaty całkowita kwota do zapłaty wraz z odsetkami od zadłużenia przeterminowanego staje się wymagalna, a pożyczkodawca przystępuje do zaspokojenia swoich wierzytelności z tytułu umowy w postępowaniu sądowym. Co więcej, w następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia opisana w ust.2 należność staje się zadłużeniem przeterminowanym. (ust.3).

(umowa pożyczki k.17-18, harmonogram k.19)

Pożyczkodawca 26 lipca 2017 roku przełał na konto pożyczkobiorczynie kwotę 5.000 złotych.

(potwierdzenie przelewu k. 149)

A. Z., A. G. i G. C. są współnikami spółki cywilnej działającej pod nazwą P.U.H. (...) s.c. z siedzibą z T..

(umowa spółki cywilnej z 3 lutego 2014 roku k.16)

27 lipca 2017 roku (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. (cedent) zawarła z A. Z., A. G. i G. C. (powodami) prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod firmą (...), A. G., (...) spółka cywilna (cesjonariuszem). W treści umowy cedent oświadczył, że posiada wierzytelność przysługującą od M. N. z tytułu pożyczki gotówkowej nr (...) z 26 lipca 2017 roku o wartości nominalnej 10.005,48 stanowiącej na dzień zawarcia umowy sumę kapitału pożyczki 10.000 zł oraz oprocentowania pożyczki – 5,48 zł. Jedyнным członkiem zarządu spółki (...) sp. z o.o. był G. C., który w oparciu o uchwałę nr 2 z 27 kwietnia 2017 roku Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) sp. z o.o., udzielił pełnomocnictwa K. C. do reprezentowania spółki z sprawach pomiędzy spółką, a członkiem zarządu. Wspólnikami spółki poza G. C. był również P. C..

(umowa cesji z 27.07.2017 k.20, pełnomocnictwa do zawarcia umowy cesji k.21-22, lista wspólników k. 185)

Dnia 31 lipca 2017 r. Powodowie (jako organizator) zawarli z P. D. (jako nabywcą) umowę przeniesienia prawa majątkowego, mocą której powodowie przenieśli na P. D. wierzytelność z tytułu pożyczki udzielonej Pozwanej na podstawie umowy z dnia 26 lipca 2017 r. Organizator przeniósł na nabywcę wszelkie prawa, jakie mu przysługują w stosunku do dłużnika wynikające z przedmiotowej umowy pożyczki, za cenę 8.729,29 zł. Cena nabycia miała być uiszczona na rachunek bankowy organizatora w terminie 2 dni roboczych od dnia zawarcia umowy. W przypadku braku terminowego uiszczenia ceny nabycia umowa przeniesienia prawa majątkowego nie dochodzi do skutku.

(umowa przeniesienia prawa majątkowego k. 25, pełnomocnictwo k. 26)

W dniu 13 listopada 2018 r. powodowie (jako powiernik) zawarli z P. D. (cedentem) umowę powierniczego przelewu wierzytelności. Cedent oświadczył, że na podstawie umowy przeniesienia prawa majątkowego z dnia 31 lipca 2017 r. przysługuje mu wierzytelność z tytułu umowy pożyczki z dnia 26 lipca 2017 r., udzielonej M. N.. Przedmiotem umowy jest przelew wszystkich praw przysługujących cedentowi z tytułu umowy pożyczki, przy czym na wierzytelność składają się: roszczenie o zapłatę kwoty udzielonej pożyczki w postaci niespłaconego kapitału pożyczki w kwocie 7.512,54 zł, roszczenie o zapłatę odsetek kapitałowych w postaci wymagalnych i niezapłaconych na dzień zawarcia umowy odsetek kapitałowych w kwocie 285,85 zł, roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie naliczanych w przypadku niespłacenia przez dłużnika raty pożyczki w całości lub części w ustalonym terminie w postaci wymagalnych i niezapłaconych na dzień zawarcia umowy odsetek za opóźnienie w kwocie 30,08 zł i roszczenie o zapłatę dalszych odsetek kapitałowy i za opóźnienie (§ 2 ust.2 umowy).

Cedent oświadczył, że przelewa na powiernika przysługującą mu wobec dłużnika wierzytelność, a powiernik wierzytelność tę przyjmuje w sposób solidarny. Powiernik zobowiązał się w ramach umowy do prowadzenia czynności prawnych i faktycznych zmierzających do zaspokojenia wierzytelności w imieniu własnym, lecz na rachunek cedenta (§ 3 ust. 1 i 2 umowy). Celem dochodzenia spłaty wierzytelności względem dłużnika powiernik mógł wystąpić w imieniu własnym z powództwem o zapłatę przeciwko dłużnikowi, a po uzyskaniu tytułu wykonawczego wnieść o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Uprawniono również powiernika do podejmowania i prowadzenia innych postępowań dotyczących objętej umową wierzytelności przed właściwymi organami oraz zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym prowadzonym w stosunku do Dłużnika (§ 4 ust.1 umowy).

(umowa powierniczego przelewu wierzytelności k. 27, pełnomocnictwo k. 28)

Pismem z dnia 23 sierpnia 2018 r. powodowie wezwali pozwaną do zapłaty zaległych rat 11 i 12 pożyczki w łącznej kwocie 647,41 zł oraz jednocześnie poinformowali pozwaną o przelewie wierzytelności.

(wezwanie do zapłaty k. 29)

W dniu 4 grudnia 2018 roku powodowie wypowiedzieli pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem siedmiodniowego okresu wypowiedzenia i wezwali pozwaną do zapłaty należności w kwocie 7.874,55 zł, z czego kwota 7.512,54 zł stanowiła niespłacony kapitał pożyczki, kwota 321,51 zł stanowiła oprocentowanie pożyczki, natomiast kwota 40,50 zł stanowiła odsetki od zadłużenia przeterminowanego. Pismo zostało odebrane przez pozwaną w dniu 10 grudnia 2018 roku.

(wypowiedzenie z potwierdzeniem odbioru k. 30-31)

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi postanowieniem z 12 stycznia 2021 roku w postępowaniu prowadzony pod sygn. akt XIV GU 912/20 ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużniczki M. N., jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. W pkt 2 postanowienia wyznaczył syndyka masy upadłości w osobie A. J..

(postanowienie SR dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XIV GU 912/20 k.113)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że pozwana w dniu 26 lipca 2017 r. zawarła z (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. umowę pożyczki gotówkowej, będącą źródłem roszczenia dochodzonego w niniejszym postępowaniu, zaś kwota ta została wypłacona pozwanej. Powyższe zostało udowodnione złożonym do akt sprawy oryginałem umowy podpisanym przez pozwaną oraz potwierdzeniem przelewu na rzecz pozwanej.

Na wstępie Sąd Rejonowy pragnie wyjaśnić przyczyny, dla których nie odrzucono powództwa zgodnie z żądaniem syndyka masy upadłości pozwanej. Powództwo w przedmiotowej sprawie zostało wytoczone 7 stycznia 2019 roku, a dopiero wniosek pozwanej o ogłoszenie upadłości zarejestrowany w 2020 roku skutkowało ogłoszeniem jej upadłości 12 stycznia 2021 roku. Powziąwszy informację o powyższym Sąd Rejonowy, stosownie do treści art. 144 ust.1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe (dalej: p.u.), zgodnie z którym po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu, postanowieniem z 29 kwietnia 2021 roku na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie z dniem 12 stycznia 2021 roku ze względu na ogłoszenie upadłości przez pozwaną M. N.. Następnie, postanowieniem z 13 kwietnia 2021 roku podjął na podstawie art. 180 § 1 pkt 5 lit. b k.p.c. postępowanie w sprawie z udziałem syndyka A. J. w charakterze zastępcy pośredniego pozwanej M. N..

Zgodnie z art. 491² § 1 p.u., w brzmieniu obowiązującym od dnia wejścia w życie nowelizacji, tj. 24 marca 2020 roku, w sprawach nieuregulowanych w tytule traktującym o postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej przepisy o postępowaniu upadłościowym stosuje się odpowiednio, z tym że nie stosuje się m.in. art. 145 p.u., zgodnie z którego ust. 1 postępowanie sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności. W konsekwencji, Sąd Rejonowy był uprawniony do wydania wyroku.

Zauważyć jednak należy, że rozstrzygnięcie mogło zapaść jedynie wobec pierwotnie pozwanej, a obecnie upadłej M. N., a nie wobec syndyka masy upadłości. Powyższe zapatrywanie wynika wprost z jednolitego w tym zakresie orzecznictwa, m.in. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., IV CK 86/04, zgodnie z którym w sprawie, w której syndyk działa na rzecz upadłego (art. 60 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe, tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm., art. 144 § 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U. Nr 60, poz. 535), świadczenie dochodzone przez syndyka lub przeciwko syndykowi podlega zasądzeniu na rzecz upadłego lub od upadłego.

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (art. 509 § 2 k.c.). Z przedstawionych przez stronę powodową dowodów z dokumentów wynika, iż spółka z o.o. (...) przeniosła wierzytelność przeciwko M. N. na rzecz G. C., A. Z. i A. G., którzy następnie przenieśli ją na rzecz P. D., aż wreszcie P. D. przedmiotową wierzytelność przeniósł z powrotem na powodów.

Z załączonych dokumentów wynika, iż G. C. będąc jedynym ze współników oraz prezesem zarządu (...) sp. z o.o. udzielił w oparciu o uchwałę nr 2 z 27 kwietnia 2017 roku Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) sp. z o.o. pełnomocnictwa K. C. do reprezentowania spółki z sprawach pomiędzy spółką, a członkiem zarządu. Pełnomocnictwo jak i zawarta następnie – 27 lipca 2017 roku za pośrednictwem pełnomocnika (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. z A. Z., A. G. i G. C. prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod firmą (...), A. G., (...) spółka cywilna umowa cesji miały zwykłą formę pisemną. W treści uchwały (...) sp. z o.o. wskazuje się, że została ona podjęta w oparciu o art. 210 k.s.h., zgodnie z którym w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia współników.

Powództwo znajduje podstawę materialnoprawną w treści art. 720 § 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa przewidywała również oprocentowanie kapitału pożyczki oraz prowizję

Strony zawarły umowę, która miała trwać do 15 sierpnia 2020 roku. Jednakże wykazano, iż cała niespłacona kwota pożyczki została postawiona w stan wymagalności na skutek skutecznego wypowiedzenia umowy. Stosownie do § 9 umowy pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę w formie pisemnej z zachowaniem siedmiodniowego terminu wypowiedzenia w przypadku niespłacenia przez pożyczkobiorcę dwóch kolejnych rat pożyczki, zaś w przypadku niespłacenia zobowiązania w terminie wskazanym w wypowiedzeniu cała pozostała do spłaty kwota stała się wymagalna. Pismem z 23 sierpnia 2018 roku pozwana została wezwana do zapłaty dwóch rat pożyczki, zaś pismem z 4 grudnia 2018 roku umowa została wypowiedziana. Pismo to pozwana odebrała 10 grudnia 2018 roku, a zatem termin wypowiedzenia umowy upływał 17 grudnia 2018 roku i z tą datą cała kwota stała się wymagalna.

Należy jednak zwrócić uwagę na zakwestionowanie wysokości dochodzonego roszczenia m.in. z uwagi na przewidzianą w umowie rażąco zawyżoną prowizję, której zastrzeżenie stanowiło niedozwoloną klauzulę umowną. Podstawę takiej oceny stanowił art. 385¹ k.c., stanowiący, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Ustalenie abuzywności wskazanej powyżej miało znaczenie ze względu na skutki prawne, jakie rodzi uznanie postanowienia umowy za klauzulę niedozwoloną. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c. zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie. „Brak związania” postanowieniem umownym na skutek uznania go za niedozwolone nie oznacza zatem nieważności czy bezskuteczności umowy w całości, a jedynie w określonym zakresie. Istnieją dwie drogi umożliwiające Sądowi stwierdzenie, iż zamieszczona w umowie klauzula stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. tj. kontrola incydentalna dokonywana przez sąd rozpoznający konkretną sprawę oraz kontrola abstrakcyjna sprawowana przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W niniejszej sprawie Sąd rozpatrując indywidualną sprawę musiał zatem ustalić czy zamieszczone w umowie klauzule stanowią niedozwolone postanowienia umowne, co umożliwia Sądowi ustalenie treści wiążącego strony stosunku prawnego, a tym samym pozwala na rozstrzygnięcie sporu o zapłatę.

Mając na względzie brzmienie art. 385¹ k.c., aby można było uznać dane postanowienie umowy za niewiążące muszą zostać spełnione cztery przesłanki: umowa musi być zawarta z konsumentem, postanowienia tej umowy nie zostały uzgodnione z konsumentem w sposób indywidualny, a ponadto kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, co jednak nie dotyczy głównych świadczeń stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym było, iż przedmiotowa umowa pożyczki została zawarta przez przedsiębiorcę (... sp. z o.o.) z konsumentem (pozwaną). Nie ulegało też wątpliwości, że nie jest to świadczenie główne na gruncie analizowanej umowy – taki charakter ma jedynie obowiązek wypłaty przez dającego pożyczkę i zapłaty przez biorącego pożyczkę tej samej kwoty pożyczki. Strona powodowa nie wykazała ponadto w żaden sposób, że obowiązek oraz wysokość prowizji były uzgadniane z pozwaną indywidualnie. Obowiązek zapłaty prowizji jest elementem spotykanym w większości umów pożyczkowych i kredytowych, i jest on ustalany odgórnie, bez konsultacji z klientem. Szerszej analizie wymaga jednak ustalenie, czy rozważane klauzule kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie sądowym „dobre obyczaje”

są w zasadzie odpowiednikiem „zasad współżycia społecznego”. Zgodnie z utrwaloną judykaturą do zasad tych zalicza się reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością, aprobowanymi społecznie zasadami. W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Obie wskazane w tym przepisie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r. I CK 832/2004 publ. w Biul. SN 2005/11/13) Nie jest zatem wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta). Należy przy tym uwzględnić nie tylko interesy o wymiarze ekonomicznym, ale inne, zasługujące na ochronę dobra konsumenta, jak jego czas, prywatność, poczucie godności osobistej czy satysfakcja z zawarcia umowy o określonej treści (por. M. Bednarek (w:) System prawa prywatnego, t. 5, s. 663; E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, s. 341). Postanowienia umowy lub wzorca umownego rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie, znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Pojęcie rażącego naruszenia interesów konsumenta nie może być sprowadzane tylko do wymiaru czysto ekonomicznego; należy też uwzględnić niewygodę organizacyjną, nierzetelność traktowania, wprowadzenie w błąd, naruszenie prywatności konsumenta (por. wyrok SN z 6 października 2004 r., I CK 162/04, (...) 2005, Nr 12, poz. 136; wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, B. (...), Nr 11). „Rażąco naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Instytucja prowizji została zdefiniowana na gruncie prawa cywilnego. Zgodnie z art. 758¹ k.c. prowizja jest wynagrodzeniem przysługującym agentowi za zawarcie umowy na rzecz innego przedsiębiorcy. Zawarta w umowie z klientem prowizja nie stanowi zatem dodatkowego świadczenia na rzecz drugiej strony – np. pożyczkobiorcy – ale stanowiące niejako koszt zawarcia umowy wynagrodzenie pośrednika. W niniejszej sprawie (...) sp. z o.o. zawarła z pozwaną umowę za pośrednictwem pośrednika – (...) sp. z o.o. toteż niewątpliwie poniosła koszty jego wynagrodzenia. W ocenie Sądu jednak uzyskana kwota tytułem prowizji – 5.000 zł jest niezasadnie wysoka w stosunku do nakładu pracy pożyczkodawcy oraz pośrednika w związku z zawartą umową. W umowie nie zostały zawarte żadne klauzule mogące wskazywać na dodatkowe koszty związane z obsługą pożyczki. Wierzytelność objęta umową została natomiast zbyta na rzecz powodów jako współników spółki cywilnej następnego dnia po jej zawarciu, nie można zatem stwierdzić by wskazany w umowie pośrednik dokonał jakichkolwiek innych czynności związanych z obsługą pożyczki poza samym jej zawarciem. Sąd podzielił stanowisko powodów, że wskazane w umowie pozaodsetkowe koszty mieszczą się w maksymalnym limicie kosztów wskazanym w ustawie o kredycie konsumenckim. Maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu regulowana jest w pkt. 1 art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim i ustalana jest według wzoru - $MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$, gdzie K to kwota kredytu, n to okres spłaty w dniach, a R – liczba dni w roku. Jak ponadto wynika z pkt 2 tego artykułu, pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu. W niniejszej sprawie kwota pożyczki opiewała na 5.000 zł, natomiast prowizja – na 5.000 zł. Biorąc jednak pod uwagę kwotę pożyczki oraz nakład pracy związany z jej obsługą, wskazana w umowie prowizja była rażąco zawyżona i nieadekwatna do realiów sprawy. W konsekwencji Sąd uznał, że prowizja w wysokości 5.000 zł stanowiła pokrzywdzenie pozwanej, a postanowienie umowne ją nakładające należy uznać za niewiążące pozwanej. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż pozwaną wiązał obowiązek spłaty pożyczki jedynie w zakresie wypłaconego kapitału pożyczki w wysokości 5000 zł oraz odsetek umownych za korzystanie z kapitału w wysokości odsetek maksymalnych – które w trakcie trwania umowy wynosiły 10%. Łącznie zatem odsetki kapitałowe obciążające pozwaną wynosiły 808,09 zł.

Skoro strona powodowa wskazała, że w toku spłaty pożyczki pozwana spłaciła już kwotę 3.279,50 zł z ciążącego na niej zadłużenia, czego ostatecznie nie kwestionowała pozwana, do spłaty pozostała jej jedynie kwota 2528,59 zł stanowiąca różnicę kapitału pożyczki powiększonego o odsetki kapitałowe oraz spłaconej części zobowiązania. Mając

na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powodów łącznie jedynie ww. kwotę, zaś w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w wysokości wynikającej z zawartej umowy, a więc w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (§ 8 ust 2 umowy). Sąd zasądził odsetki za opóźnienie zgodnie z żądaniem od 7 stycznia 2019 roku, albowiem w toku sprawy wykazano, iż na skutek wypowiedzenia umowy cała zasądzona kwota była wymagalna już od 18 grudnia 2018 roku, a więc od daty wcześniejszej. Jednocześnie na tej samej podstawie Sąd zasądził na rzecz powodów od pozwanej kwotę 18,43 zł tytułem skapitalizowanych umownych odsetek za opóźnienie za okres od 18 grudnia 2017 roku do 6 stycznia 2018 roku obliczonej od niespłaconej części kredytu.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu stosunkowo je rozliczając między stronami. Powodowie wygrali postępowanie jedynie w 32%, zatem jedynie w tym zakresie koszty postępowania winna ponieść strona pozwana, a w pozostałym powodowie. Strona pozwana poniosła koszty postępowania w postaci wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w kwocie 1.800 zł oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa 17 zł, łącznie 1817 zł. Z kolei powodowie również ponieśli koszty wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w kwocie 1.800 zł oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa 17 zł oraz 300 zł tytułem opłaty od pozwu, łącznie 2117 zł. Z uwagi na powyższe Sąd zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kwotę 558 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.